

YOLCU, Enver
Sanat Eğitimi Kuramları ve Yöntemleri
Nobel Yayın Dağıtım, Ankara 2004, s. 12+243.
ISBN: 975-591-708-X

Tanıtan: Nazmi ŞENGEZER

Eser, “Sanat Eğitimi” kavramını; bilgi, öğrenme ve eğitim aşamalarının temeli olarak gören ve bunu geliştiren bir anlayışın üzerine kurulmuştur. Önsözde “sanat eğitimi, salt kendisine (sanata) dönük bir eğitim olmayıp, çağımızın gelişen şartları ve yaşantımızın getirdiği yeni durumlar, sosyal ve psikolojik sorunlarımız da dikkate alındığında, kendisi dışındaki diğer alanlara da katkıda bulunan (...) eğitim alanıdır.” hükmü yer almakta ve eserin dayandığı temel amaç açıklanmaktadır.

Eser, altı bölümden oluşmaktadır. Giriş bölümünden sonraki ilk bölümde : Sanatın Tanımı ve Anlamı, Sanatın Sınıflandırılması, Sanatın Doğuşu, Sanatta Temel Kavramlar ve Kompozisyon alt başlıkları ele alınmakta ve açıklanmaktadır. Ayrıca alt başlıkların da kendi içinde tekrar sınıflandırıldığı görülmektedir. Sanatın Doğuşu alt başlığı; Paleolitik, Neolitik, Kalkolitik Çağ olarak açılmış ve işlenmiştir. Sanatta Temel kavramlar ise; Perspektif ve Model, Konu ve Üslup olarak bölümlendirilmiştir. Kompozisyon başlığı ise daha ayrıntılı olarak ele alınmış ve ayrıntılarıyla verilmiştir:

Denge, Ritim, Hareket, Uygunluk, Zıtlık/Kontraslık, Egemenlik/Dominantlık, Oran açılımıyla verilen kompozisyon ilkelerini; Çizgi, Ton/Değer, Işık-Gölge, Biçim, Doku-Tektür, Renk başlıklarıyla verilen Resim Sanatının Temel elemanları tamamlamıştır. Birinci Bölüm, tanım ve temel kavramlar üzerine oturtulmuştur. İkinci Bölüm ise Sanatı İnceleyen Bilim Dalları ismi verilmiştir. Bu bölüm de A, B, C, D diye bölümlenmiş ve sırasıyla Sanat Felsefesi/Estetik, Sanat Tarihi ve Arkeoloji, Sanat Psikolojisi, Sanat Sosyolojisi konularını ele almıştır. Bu başlıklardan Sanat Felsefesi/Estetik, kendi içinde numaralandırılarak, Sanatçı Kimdir, Sanat Eseri Nedir, Estetik Heyecan, Sanatta Güzellik Kavramı, Estetik Kuramları gibi soru ve konulara açıklık getirmeye çalışılmıştır.

Üçüncü bölümde de harflendirme devam etmiştir. Sanat Eğitimi ve Yöntemler başlığını taşıyan bu bölüm de A, B, C, D, E, F şeklinde bölünmüş ve her bölüm yine numaralandırılmıştır. Bu bölümün alt başlıkları sırasıyla: Eğitime Kuramsal Yaklaşımlar, Sanat Eğitiminin Tanımı ve Kapsamı, Türkiye’de Sanat Eğitiminin Tarihçesi, Sanat Eğitiminde Yöntemler, Disipline Dayalı Sanat Eğitimi, Disiplinlerin Birleştirilmesi Nasıl Yapılır şeklindedir.

Eğitime Kuramsal Yaklaşımlar başlığı, Bilgiyi Öne Çıkarıcı görüşler, Geçmiş Kültürel Değerlere Önem Veren Görüşler, Yaşantıya Önem Veren Görüşler, İnsanın Özüne Önem Veren Görüşler olarak ayrı ayrı ele alınmış ve irdelenmiştir.

Sanat Eğitiminin tanımı ve Kapsamı da, Adlandırma Sorunu ve Kapsam, Sanat Eğitiminin Gerekliliği başlıklarıyla verilmiştir. Bundan sonra daha özel bir başlık olarak Türkiye’de Sanat Eğitiminin Tarihçesine geçilmiş ve bu bölüm; Cumhuriyet Öncesi Dönem ve Cumhuriyet Sonrası Dönem olarak ortaya konmuştur.

Sanat Eğitiminde yöntemler başlığı dokuz madde halinde verilmiştir: Kopya Yöntemi, Bellek Eğitimi Yöntemi, Kolaydan Zora Yöntemi, Müzikli Yöntem, Psikolojik Yöntem, Drama (Oyunlaştırma) Yöntemi, Gösteri (Demonstrasyon) Yöntemi, Çocuk Sanatı Yöntemi, Sanat yoluyla Eğitim Yöntemi.

Disipline Dayalı Sanat Eğitimi başlığı ise dört disiplin altında verilmiştir: Uygulamalı Çalışmalar, Sanat Eleştirisi, Sanat Tarihi ve Estetik. F başlığında ise Disiplinlerin Birleştirilmesi Nasıl Yapılır sorusuna cevap verilmeye çalışılmıştır.

Dördüncü bölümde konu tamamen değişmiş ve çok daha özele inerek, İlköğretim Çağı Çocuklarının Sanatsal Gelişimi üzerine eğilinmiştir. Bu bölüm: A- İlköğretim Çağı (7-15 yaş) Çocuklarının Genel Özellikleri, B- Çocuk ve Resim başlıklarının açılımıyla iki bölümde ele alınmıştır. A bölümü de:

1- 7-11 Yaş Dönemi, 2- 12-15 Yaş Dönemi olarak ikiye bölünmüştür.

B bölümü ise yedi madde olarak sınıflandırılmış ve açıklanmıştır:

1- Çocuklarda Hayal Gücü ve Resimleri İlişkileri, 2- Çocuklar Nasıl Resim Yapar?, 3- Çocuk Tipleri, 4- Çocuk Resimlerinin Özellikleri, 5- Çocuklarda Grafikselsel Gelişim Dönemleri, 6- Çocuk Resminde Renk, 7- Solyanlı (solak) Çocuklar ve Resim.

Yaratıcılık adını taşıyan beşinci bölüm de A'dan F'ye kadar bölünmüştür. Bu bölümler sırasıyla şöyledir:

A- Kavramlar ve Tanım, B- Yaratıcılık ve Zeka, C- Yaratıcılığa Kuramsal Yaklaşımlar, D- Sanatsal Yaratıcılık, E- Yaratıcılığa Etki Eden Etmenler, F- Çocukta Yaratıcılık. Bu altı başlık da kendi içinde bölümlendirilmiştir. Yaratıcılık ve Zeka bölümü sekize ayrılarak açıklanmıştır. Bunlar: 1- Dilsel-Sözel Zeka, 2- Mantıksal- Matematiksel Zeka, 3- Müziksel Zeka, 4-Görsel-Uzamsal Zeka, 5- Bedensel-Kinestetik Zeka, 6- Sosyal-Kişilere Dönük Zeka, 7-İçsel-Kendine Dönük Zeka,8- Doğal Zeka.

Yaratıcılığa Kuramsal Yaklaşımlar isimli bölüm, 1-Psikoanalitik Yaklaşımlar, 2-Hümaniter (İnsancıl) Yaklaşım, 3- Çağrışım Yaklaşımlar olarak üçe ayrılmıştır. Yaratıcılığa Etki Eden Etmenler ise; 1- Güdüleme, 2- Ortam, 3- Çevre ve Toplumsal baskılar, 4- Aile, 5- Öğrenilenler ve İşleve Takılma, 6- Sınıf İçi durumlar, 7- Öğretmen Tutumları olarak yedi başlığa ayrılmıştır. Son başlık olan Çocukta Yaratıcılık ise; 1- Yaratıcı Çocuklar ve Rehberlik, 2- Yaratıcılık ve Kopya Yapma olarak ikiye ayrılmıştır.

Altıncı ve son bölüm olan Sanat Eğitiminde Planlama ve Değerlendirme bölümü;

A- Sanat Öğretiminde Planlama, B- Sanat Öğretiminde Değerlendirme olarak ayrılmış ve değerlendirilmiştir. A maddesi, Plan Türleri, B maddesi de 1- Ölçme, 2- Değerlendirme olarak açılmıştır.

Eserin sonuna bir kaynakça eklenmiş, ayrıca Ekler bölümüne konan Örnek Ünite Planı ve Birleştirilmiş Sanat Eğitiminde Kapsamlı Ünite Planı Örneği ile de eser zenginleştirilmiştir.

Eserin dikkat çekici olan tarafı genel sanat kuramlarının içinde özeldesin sanatına yönelik oluşudur. Eğer eser, sadece resim sanatı olarak ele alınsaydı daha genel bir bakışla verilemezdi. Böylece eser, daha geniş bir açı kazanmış; bölüm içlerindeki özele girişlerle de resim sanatı kuramları verilmiştir. Eser, bu haliyle teorik ve akademik eğitimin kaynak eseri kimliği kazanmıştır diyebiliriz.